

- Правда
- Факти •
- Життєві

Майор Ірина ШАПОВАЛОВА, журналіст
дизайнер журналу «ОФІЦЕР УКРАЇНИ»
<http://www.asv.gov.ua/?q=zurnal-oficer-ukrayiny>
науковий співробітник НДЛ Інформаційно-психологічного протидорства НАСВ,
аспірант V року навчання ЛРІДУ НАДУ

«12 жовтня 2018 року президент України Петро Порошенко підписав закон, який урівняв права жінок та чоловіків під час служби в армії та безпосередньо на фронті, а 14 жовтня вперше надав жінці звання генерала. Відтепер жінки зможуть займати найвищі військові посади та не будуть звільнятися від нарядів і військових навчань. Вважається, що такі зміни дозволять збільшити кількість жінок в українській армії та допоможуть поставити крапку у боротьбі з гендерними стереотипами щодо ролі жінки на війні...»

Саме з такими, або подібними ТОП-новинами виходило безліч таблоїдів ще півроку назад. Головна увага громадянського суспільства нашої держави була прикута до прийнятого Закону та присвоєння жінці – військового звання Генерал... Першій, на часі існування Збройних Сил та інших українських силових структур.. Український медіа-простір вибухнув цілою низкою інформаційно-суперечливих диспутів, стосовно гендерної рівності та цінності особистісних якостей як Чоловіків, так і Жінок. Інтернет, телебачення та ще безліч експертів акцентували увагу пересічних громадян на важливості цього моменту, як основної з ознак формування демократичної держави на шляху євроінтеграційного процесу.

А у жінок, які приналежних до сектора безпеки та оборони, взагалі уже паморочилось у голові, від таких нових перспектив: невже після багатьох років відвертої дискримінації за гендерною ознакою (позиція сексизму притаманна усім патріархальним суспільствам з префіксом пост -) з'явиться можливість конкурувати та реалізовувати свої здібності, незважаючи на стать. Невже жінкам-військовослужбовцям дозволять займати ті посади, на яких вони справді можуть реалізувати свої уміння та навички, та зайняти більш функціональне місце суспільстві(зазвичай за жінкою закріплена доглядова функція, або ж як звикли говорити – берегині сімейного

вогнища). Впродовж років (право здобувати військову освіту та служити за контрактом жінки отримали ще у 1993 році), але через горизонтальні й вертикальні гендерні сегрегації більшість жінок-військовслужбовців могли зайняти посаду підлеглого, а от на керівні посади призначались чоловіки. Право приймати управлінські рішення - тактично-вірні, стратегічно-спрямовані та оперативно-виважені і під час виконання бойових завдань, і на посаді командира десантно-штурмової роти чи підрозділів спец призначенців належало виключно чоловікам. А з початком збройної агресії на Сході нашої держави усі жінки, які добровільно стали на захист своєї Батьківщини, змушені були займати посади кухарів або іншого обслуговуючого персоналу, тому що посади кулеметників, водіїв та командирів були недоступні. Хоча в реальності виконували інші посадові обов'язки. Більш ніж 7 тисяч осіб(жінки, учасники бойових дій), які нарівні з чоловіками виконували свій обов'язок змушені були зіткнутися з бюрократичним популізмом. Хіба про це мріяли жінки, коли ще на початку свого військового шляху пов'язували своє життя з Захистом держави!

МІЖ СЛОВОМ ТА ДІЛОМ

Але цей довгоочікуваний закон та конституційно закріплений вектор європейського розвитку відкриває нові перспективи розвитку і як для Зброй-

про Гендер Статистика позиції

них сил так і для становлення демократичного суспільства в цілому. Адже ігноруючи здібності, можливості та потенціал прекрасної половини нашого суспільства (мова йдеться не тільки про сектор безпеки та оборони, рівні права і можливості для всіх збільшують успіх та економічний розвиток держави), ми втрачаємо шанси на сталий успіх та перемогу у «гібридній війні» Як зазначив один з експертів країн-членів НАТО:- **«В умовах сучасної війни не можна сподіватися на позитивні результати для країни, якщо в протидію цій війні залучені лише військові сили без усього суспільства».**

Згідно з дослідженнями Громадських організацій, які займаються питаннями гендерної рівності (найактивнішу позицію займає правозахисник Олена Суслowa – народний депутат, голова Інформаційно-консультативного Центру для жінок) у лавах Збройних сил України службу проходять понад 24 тис: жінок, із них 3 тис. – офіцери. Також понад 31 тис. жінок працюють у ЗСУ. Близько 7 тис. виконували завдання в районі ООС та отримали статус учасниці бойових дій. Понад 40 тис. жінок працює в системі МВС. У Державній службі з надзвичайних ситуацій – 8 тис. жінок, у Державній прикордонній службі – 11 тис., з яких 13% - офіцери. Олена Суслowa наголошує на важливості впровадження принципу гендерної рівності у всіх галузях державної політики. **« Армія повинна представляти суспільство, яке вона захищає. Це базовий принцип, який сповідується у розвинених державах. Не повинно бути обмежень для тієї чи іншої категорії населення. За такої умови обороноздатність країни посилюватиметься. Коли ми говоримо про обороноздатність, то мусимо розуміти, що вона включає не лише наявність достатньої кількості військових та бойової техніки. Йдеться, зокрема, і про потужний економічний розвиток. Не випадково згадала про нього. До останнього часу в нашій країні існувала**

заборона на певні професії для жінок, і таких було дуже багато. Тепер цю заборону частково скасовано. Жінки можуть реалізовувати свої можливості в цих сферах і тим самим позитивно впливати на економічну ситуацію, а разом і на національну безпеку країни.» (детальніше інтерв'ю з народним депутатом <https://pressclubua.wordpress.com/>)

А на цьогорічній дискусії Українського дому у Давосі віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе підкреслила що по фактичним показникам, українська армія майже наблизились до стандартів країн членів- НАТО : - **«10,6 % Збройних Сил України складають жінки. Це дуже близько до середнього показника армій НАТО, який складає 10,9%».**

У чому ж річ? Можуть запитати деякі представники антигендерних настроїв, чому сьогодні ми не бачимо результатів які демонструють майже усі країни, застосувавши гендерні механізми для підвищення боєздатності та спроможності армій.

ДОСВІД КРАЇН - ЧЛЕНІВ НАТО

Міністерство оборони Німеччини з 2013 р очолює жінка – Урсула фон дер Ляйен.

У найбільш технологічною і сильної армії США все стереотипи по відношенню до жінок були відкинута на початку 2016 року, коли міністр оборони Ештон Картер розпорядився допустити їх до служби у всіх бойових підрозділах, включаючи морську піхоту і війська спеціального призначення. В американській армії зараз служать більше 200 тис. жінок (це близько 15% від загальної чисельності збройних сил США). 2008 році американка Енн Данвуді стала першою в історії США жінкою, яка отримала звання чотиризіркового генерала. Зараз у Збройних силах Сполучених Штатів більше сотні жінок мають генеральські погоони.

А бригадний генерал Діана Холланд-ветеран двох воєн, випускниця Вест-Пойнт (West Point) у січні 2018 року стала першою в історії жінкою, що очолила цей заклад. Навчатись у Вест-Пойнтській академії жінки отримали право ще у 1976 році. Данія, Великобританія, Канада, Ізраїль, країни азійського регіону (де військова служба взагалі є обов'язковою для всіх членів суспільства) та багато інших держав є доказом того, що за зняттям обмежень та дотриманням не тільки де-юре гендерних механізмів українське суспільство лише випрає.

УКРАЇНА. ГЕНДЕРНА ПРАВДА.

Незважаючи на те, що жінки представлені у Секторі ОБ з 1993 року внесок у розбудову незалежної держави за 20 років був незначний. Але за останні 5 років, з початком збройного протистояння погляди на роль жінки в суспільстві і в армії зокрема змінюється. Так, колишній радник МО з питань гендерної рівності (2008р), майор у відставці, Наталя Дубчак на презентації документального фільму «Невидимий батальйон», який демонструє бойові будні жінок-військовослужбовців (<https://www.prostir.ua/?focus=prezentovano-dokumentalne-video-pro-zhinok-v-armiji>) у говорить :

« ..Вся наша історія, історія становлення нашої держави говорить про те, що жінки завжди на рівні з чоловіками, особливо у важку хвилину, ставали на захист своєї Батьківщини. До речі, проект Основного Закону, Конституції Павла Скоропадського передбачав службу жінок на рівні з чоловіками. На той час це був найпрогресивніший Основний Закон, хоч і проект – але він був. У Ізраїлі із жінками це теж не було так, як зараз. Вони вибору-

вали право бути на рівних, щоб із забезпечуючих підрозділів перейти на бойові посади – добивалися навіть через суд. І це був прецедент – можливо, нам теж це треба зробити – просто подати в суд і вибороти так це право. На прикладі наших героїнь ми бачимо, що зміни є. На жаль, було два кроки вперед, один крок назад, зараз ми повертаємося і я впевнена, це право буде доведено до кінця»

Позиції та настрої відображені у нашому суспільстві різні. Головне, що не дивлячись на всі регуляторні механізми, прийняту законодавчу базу та гендерний рух усіх «Громадських організацій», дехто з офіційних представників уряду говорить про те, що положення щодо гендерних питань не застосовуються в процесі реформ, і ніхто на керівних посадах не розглядає гендер як частину реформи сектора безпеки та оборони... Незважаючи на те, що гендерний напрям був включений, як такий, що потребує реалізації згідно з Стратегічними цілями Стратегічного оборонного бюлетеня.

Проектний офіс реформ МО повідомляє, що вони розглядають гендерну проблематику, коли мова йде про військову форму для чоловіків і жінок. Головне управління з питань розробки та підтримки матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України, яке відповідає за військове забезпечення в структурі МО, розробило спеціальну форму та взуття для задоволення потреб жінок.

Офіс реформ також дещо враховує потреби як чоловіків, так і жінок в ході реалізації логістичної реформи. Створюється пілотний проект з автоматизації обліку та інвентаризації в рамках реформи матеріально-технічного забезпечення для підтримки військ, у якому перераховується весь особовий склад та його характерні потреби, і який може бути розширений для задоволення потреб жінок у формі та іншо-

му спорядженні. Офіс реформ також працює над змінами до наказів, як ми врегульовуються перспективи для жінок займати певні посади у Збройних Силах, наприклад, посади інструкторів у навчальних центрах

І наостанок, можливо рівень фізичної сили представниць жіночої половини суспільства суттєво відрізняється, хоча не факт, але те що жінки прагнуть звільнитись від сталого стереотипу «господарчого додатку» та долучитись до розбудови демократичного суспільства рука об руку з чоловіками, незаперечний факт.

Христина СВИНАР- курсант випускного курсу Інституту Морально-психологічного забезпечення Національної академії сухопутних військ за спеціальністю «Виховна та соціально-психологічна робота в підрозділах та на кораблях.

АМАЗОНКИ СУЧАСНОСТІ

Слово амазонка походить від іранського «ха-Мазан», що в перекладі означає жінка-воїн, або від «a-masso» недоторкана. Напевно, кожен з нас чув легендарні розповіді про жінок-завойовниць, які чи не краще за чоловіків знали мистецтво володіння зброєю та могли з легкістю дати відсіч у бою. Сильні та вольові жінки боролися за своє становлення як особистості та права у суспільстві.

Як на мою думку, то кожній сучасній жінці притаманні риси войовничої амазонки, яка в разі нагальної потреби готова взяти зброю в руки. Адже, якщо проаналізувати типологізацію війн, то з'ясується що жінки брали участь чи не у кожній, опановуючи військове ремесло на рівні з чоловіками. Скільки військових професій «підкорились» нашим жінкам; медики, зв'язківці, артилеристи, танкісти, розвідниці та снайпери, льотчиці-десантніці. Можна з впевненістю стверджувати, що прекрасна стать ламає усі стереотипи. Недарма велика кількість наукових досліджень доводить, що жінки набагато витриваліші, ніж чоловіки, психологічно-стійкіші, здатні швидше відреагувати на екстремальні ситуації.

У 1945 році було прийнято статут ООН, одним з головних принципів якого є «рівність чоловіків та жінок», а також зобов'язання кожної держави захищати права жінки. Проте, на сьогодні досі існує проблема гендерно-обумовленої дискримінації прав і свобод жінки, тобто питання гендерної рівності залишається відкритим, а обмеження щодо суспільної діяльності жінок

суперечить міжнародному праву. Проаналізувавши світовий досвід, очевидні факти того, що в таких державах, як: Ізраїль, Лівія, Тайвань, Куба, Північна Корея, Норвегія жінки не лише можуть, але й зобов'язані проходити військову службу. В Іспанії, Великобританії, США, Швеції створені спеціальні підрозділи, що укомплектовуються лише жінками. Міністром оборони Німеччини з 2013 року призначена жінка. Історичні факти стверджують, що чимало представниць прекрасної статі в роки Першої та Другої Світових воєн були розвідницями протягом багатьох років і виконували надскладні завдання. За час війни на Сході України жінки на рівні з чоловіками виконують військовий обов'язок щодо збереження цілісності нашої держави та її захисту від зовнішнього агресора. За останні роки вони суттєво поповнили лави нашого війська. І з кожним роком опановують нові для них військові професії.

Можна наводити ще багато прикладів зміцнення позицій жінок у суспільстві, однак не слід забувати, що кожна жінка, в першу чергу – мама, дружина, берегиня домашнього вогнища. Але, з власного досвіду скажу, що це ніяк не заважає досягати успіхів, виконувати свій обов'язок перед державою. Гадаю, нашому суспільству потрібно не задаватися питанням гендерної рівності та її дотриманням. А навпаки, радіти та цінувати, що в цей нелегкий час жорстокої війни пліч-о-пліч з мужніми чоловіками на захисті нашої держави стоять ніжні тендітні жінки, відчайдушні амазонки нашого часу.

УКРАЇНА: ГЕНДЕРНА ПРАВДА. Життєві позиції:

Старший лейтенант Віра АЛЯКІНА
Випусниця факультету бойового(оперативного) забезпечення військ Національної академії сухопутних військ 2016 року.
Єдина жінка-офіцер, яка має військову освіту за спеціальністю «Експлуатація та ремонт інженерного озброєння».
Сьогодні - офіцер організаційно-планової групи управління оперативного забезпечення штабу ок «Південь»

Віднедавна питанням гендерної рівності я особливо зацікавилась, оскільки є військовослужбовцем Збройних Сил України. Що таке гендерна дискримінація?.. Питання непросте, і кожен може пояснювати його на свій розсуд. Саме так це роблю і я, посилаючись на достовірні джерела.

Гендерна дискримінація – це ситуація коли чоловіки і жінки не є рівними у своїх правах та можливостях. Так, жінки справді недооцінені у багатьох галузях, включаючи можливості щодо працевлаштування, зайнятості на вищих посадах, у політиці, платню за рівноцінну роботу. Принцип гендерної рівності полягає в тому, щоб вивчити та усунути всі соціальні бар'єри, які заважають жінці зарекомендувати себе як особистість.. Це питання обговорюється не перший рік. Але на практиці в Україні досі зберігається доволі консервативне та стереотипне сприйняття щодо суспільної активності жінок, їх можливостей та ролей, а це, у свою чергу, не дозволяє повною мірою реалізувати принцип гендерної рівності. Проте, слід визнати, що протягом останніх років неоголошеної війни, ситуація по trochu покращується.

Зазвичай жінки затримуються на посадах середньої ланки довше, ніж чоловіки, а влаштуватись на керівну посаду їм

досить складно навіть за умов найвищого рівня знань та досвіду. Середня зарплата жінок за всю історію незалежності України не перевищувала 79 % від зарплати чоловіків. Причина у – горизонтальній і вертикальній стратифікації ринку праці: жінки частіше працюють у менш оплачуваних секторах економіки і на нижчих посадах. Але часткову зайнятість і гнучкий графік роботи бажать мати усі. У жінок це бажання зумовлено тим, що є безліч обов'язків, які чомусь вважаються лише жіночими, хоча народження дітей – це благо для усього суспільства. Зібравши інформацію у деяких країнах світу, дослідники підрахували, що на домашні обов'язки та опікування родиною жінки витрачають загалом 23 роки життя.

Найбільш кричущим порушенням прав жінок в Україні залишається домашнє насильство. 90% українців, що потерпають від насильства, це жінки. А причиною є стереотипи, що функція жінок – це приготування їжі та догляд за дітьми. І щойно вона починає вголос заявляти про свої права, то одразу ж піддається насильству(психологічному, економічному, фізичному чи сексуальному).

Приблизно 68% жінок не вважають проявом насильства – приниження. Близько 49% вважать насильством – побою, а для 56% - згвалтування. Такі резуль-

тати опитування українського інституту соціологічних досліджень. А головним у дискримінації жінок є обмеження у кар'єрі. Важливим кроком на шляху до гендерної рівності стало скасування розподілу професій на «жіночі» та «чоловічі», але це ще не означає що в Україні не залишилось заборонених для них професій.

Я – курсант 4 го курсу спеціальності «морально-психологічне забезпечення підрозділів», і як за 5 хвилин «лейтенант», знаю про низку «нежіночих» професій, затверджених наказом із грифом «З обмеженим доступом». І це певною мірою принижує мої права військовослужбовця, адже з 1 курсу, командири постійно мені наголошували, що спочатку я є військовослужбовцем, а вже потім жінка.

Певною мірою я схильна до думки, що чоловіки витриваліші фізично, але жінки психологічно стійкіші. Хоча ми – здебільшого «універсальні». І можемо зробити з неможливого можливе...

Наразі я не знаю, як складеться моя офіцерська доля але великим бажанням є потрапити у морську піхоту, і я докладу усіх зусиль, аби моя мрія здійснилась. І врешті решт доведу, що жінки здатні обіймати керівні офіцерські посади.